

an, of dat onjuist

argumentatie niet.
Dit lijkt me het
uiterlijk Vraagstuk.

d wij tegen ere-
ju?

verbranding op-
ring kan wel tot
niet alles besliss-
ur negatief zijn.
etroft, de Schrift
n in een twaalf-
er Israël en ver-
er nadere beoor-
g bij gevaar van
van begravingen
t ons persoonlijk
e verlangen. Een
t. Voor Gerefor-
oedig. Voor alles
n was nooit het
Woord als orna-
we de creatie

atie den mensch-
haam. De Schrift
r lichaam en zin-
sebelijk lichaam

is dan ook aan-
schennis van
naam worden ge-

ng van het Beeld
n, nadat ziel en

ijdelijk mogen be-
Twek aan Lief-
rondslag ligt.

ristelijk, wijl ze
enigen Beschik-
t Almachtige, die
i doorsneed, het
ongsten dage uit
geestelijk lichaam

inding overgaan,
s en nimmer het
mensch zijn. De
m een Anderen
n het standpunt
heid aan de ach-
i de laatste wils-
u dezen vrijheid

ordinantie geboe-
chikking of aan-
geen recht toe-
e wat aan God

e praktische op-
an misdrijf aldus
Hoezeer van be-
as mist ze prin-

altijd dit: doe zoo
m is en, — toe-

vreezen zoo...
m" schrijft de P

e voorzichtigheid
ens ook degelijk
sommige teksten
meerde zijde le-
p) van Prediker,
d doet men een
zeft dat hij de
gronden, dat Sa-
oogheid was.

n de Goddelijke
k nog meer ver-
n in onze dagen
skriteriek zooals
lan schriftelijk.
Schrift aan en

rijik, zulke stem-

brengt „geest-
het vraagstuk der
htig;

uit Jeremia ge-

n om de kwesties
en noodeloos op-
zerzijds overlaet
e, en de belijders
de ellende LAAT-
eidingen tus-
eren;

increet geval een
mee helpe!

mij, De de Groot
K. S.

God, de auteur van het kwaad.

Zeer bedenkelijk lijkt mij wat hier volgt uit „De Samabinder" (richting ds Kersten):

Kees. Het zou leerszaam zijn, als je ons eens zoo'n onaangename geestelijken winter schetste.

Bart. Zou dat voor Gods kind geen onaangename tijd zijn? Als het hier van binnen alles zoo koud is. Zou koud in ons hart — zou koud ons gebod — zou koud heel ons godsdienstig leven. Wij gaan naar de kerk, maar ach zoo koud blijven wij onder de dierbaarste predikatie; als op den dreun zingen we mede met Israëls lofszangen en treurzangen; ons hart blijft onder het innigste gebed onbewogen; Bijbelleszen, enz., ach, alles zoo ijsig koud!

En daarbij alles zoo donker, zoo nevelachtig. Er is geen inblikken meer in de geheimen Gods, in de verborgenheid, de godzaligheid. Zelfs de toestand van het hart, ja van onzen staat, in nevelen gehuld.

O, wat een nare tijd, die winter in de ziel. Alles zoo onvruchtbaar; alles zoo verstorven en dood. Geen druf meer om te eten. De oude voorraad genade verbruikt en nieuwe komt er niet bij!

En dan alles zoo hard, zoo stram en stroef. Een hart zoo hard als een steen; geen traan vloeit meer uit het oog; de knieën zoo onbuigzaam, weg is ons gebedsleven!

Geen vroolijk gezang meer. Geen verheffingen Gods meer in de keel; geen marschje sijpt meer in het geboorte des harten, de zangers zwijgen — alles schijnt in rouw gedompeld.

En dan plasregens van wroeging, van verwijt, van veroordeel en van oordeelen...

Kees. Nu, dat is een barre toestand!

Bart. Is het wonder, dat in zulk een geestelijke atmosfeer alle zielseffecten worden aangetast? Dat men geestelijk ziek is? Krank en machteloos het geloof — het wil wel, maar het kan zich niet meer opheffen als vroeger. Ziek onze hoop — dat anker der ziel klemt niet meer. Ziek de liefde — zij kan bij gebrek aan de olie niet meer gloren, ons hart niet meer verwarmen zoo als vroeger. Ziek het gehoor, ziek de spraak, de reuk, het gevoel. Ziek, alles krank en ziek en moede en mat.

Misschien is er wel een ziel, die dit hoort of leest, wiens toestand dit is. Ik zou wel nien lang kunnen spreken om de narigheid van uw toestand te verklaren, maar u kunt het ook wel met dit eene woord: Het is „winter".

Kees. Nu Bart, ik geloof, dat je daar den toestand van menigene, zelfs wel van heelc gemeenten, geschilderd hebt. En dat dit een smartelijke toestand is, daar weet ik toch ook wel iets van af.

Bart. En te meer smartelijk, omdat die ziel vroeger zulke geheel andere toestanden gekend heeft. Toen leefde zij met den Heere, toen was alles licht en leven, groei en bloei; kleur en geur; dat was in den tijd der eerste liefde, Kees.

Kees. Wat mag toch de oorzaak zijn, van die verandering? Zou die oorzaak niet bij ons zelve te zoeken zijn?

Bart. Het is altijd het beste, als men bij zich zelve begint. Maar, het kan ook heel goed zijn, dat je bij jezelf geen reden kunt vinden.

Kees. Geen reden kan vinden? Struikelen was niet allen in vele?

Bart. Ja wel. Maar om onze dagelijkse struikelingen zal de Heere Zijn aangezicht niet verbergen — Gij nu, o, Mijne schapen: gij zijt menschen. (Gij zijt Adams, staat in den grondtekst) dat weet de Heere, dat wij klein van kracht en zwak van moed en stof van jongens zijn.

Kees. Maar wat zal dan de oorzaak zijn van dien wintertoestand?

Bart. „Gods alwijs bestuur" kan de oorzaak zijn. De Heere is vrij in de bedoeeling zijner genade. En Zijn mond sprak eenmaal: Voortaan zal zomer en winter elkander opvolgen. Als je dus jezelf onderzoekt en er liggen geen bijzondere zonden, dan kan het u gegaan zijn als het gaat in de natuur.

Kees. Hoe gaat het dan in de natuur?

Bart. Wel, eerst gaat de zon op, zij zakt al maar lager, trekt haar warme-stralen meer en meer in, en dan wordt het al kouder en donkerder, en eer men er om denkt, zit men in het hartje van den winter. Zoo gaat het ook in het geestelijke: Jezus, de Zon der Gerechtigheid daalt en, wij zitten in den winter, jongen.

Als men den parallel tusschen zomer en winter in natuur en genade aldus zoekt en nitwerkt, dan is God de auteur van mijn kwaad geworden.

Zomer en winter zijn in de natuur beide goed.

Maar wat hier „winter" heet, is altijd slecht. Zonde van mij. Ik weet wel, dat in de „toelating" Gods altijd een actief element is, maar wie daarom tomt aan het begrip „toelating", en de „verstokking" of „verlating" losmaakt van onze eigen daad of verantwoordelijkheid, al is het ook maar een oogenblik, die heeft God tot Vader der zonde gemaakt, al bedoelt hij het niet.

Dan schreef Voetius — die oude schrijver! anders in zijn Disputatio over de „geestelijke verlatingen!"

O, die beeldspraak. Ze is de kracht, en daarom de groote zwakheid der theologisch-oud-gereformeerden.

BOEKBESPREKING.

„August Hermann Francke" door C. J. Oskam.

In de periodiek „Lichtstralen op den akker der wereld", uitgave van den Zedingsboekhandel te Den Haag, verscheen als aflevering 1 en 2 van den 35en jaargang een korte beschrijving van het leven en den arbeid van August Hermann Francke. Het keurig uitgegeven boekje van 64 bl. bevat vijf hoofdstukken: Tijd en tijdenoot, Jeugd en levensvorming, Een nieuw begin

en nieuwe tegenstand, Huwelijk en levenswerk, en Levensende en nabetrachting. Behalve het portret van Francke staan er in het boekje twee foto's van de groote en grootsche stichting. Wij hebben het met genoegen gelezen, en kunnen het ook wel aanbevelen. Jammer, dat het eerste hoofdstuk niet anders geschreven werd; de heer Oskam is daar aan het theologiseeren geraakt, en dat niet op de beste wijze. Of wat moeten wij van een uitspraak denken als deze: „Het is noodig, dat men wat men gelooft en belijdt, ook voor het verstand weet te rechtvaardigen"? Of van een oppervlakkige redeneering als volgt: „En wanneer een man als Francke onder ons opstond, dan zou men hem zeker onmiddellijk direct inselken bij de een of andere richting. Maar vermoedelijk zou men bij verder nadenken bemerken, dat men hem verkeerd ingedeeld had... Ik vermoed, dat men tenslotte hem maar heelmaal afzonderlijk zou zetten, en dat ieder waar Christen, als hij kennis genomen had van het leven en werken van Francke, zou zeggen: Het is toch niet zoo kwaad zoo'n „pietist" te zijn". Wie van dezen grooten man Gods wat te weten wil komen, zal dit boekje, afgezien van de inleiding, met genoegen en vrucht lezen.

J. D. W.

1854. G. F. CALLENBACH, Nijkerk. 1929.

De eerste dag van de Meimand zal in de geschiedenis der bekende Uitgeverijfirma G. F. Callenbach te Nijkerk, zoolang zij bestaat, een dag van betekenis zijn. Op 1 Mei 1854 vestigde de Stichter der zaak, wiens naam zij nog steeds draagt, zich aldaar als boekhandelaar. Tusschen den dag der vestiging en nu liggen 75 jaren van ernstig willen en streven om de zaak tot grooten bloei te brengen.

Het verloop der jaren is zoo juist in beeld gebracht in het vignet der firma, voorstellende een hekje, dat moeizaam voortgaat en zich verbroedt. In 1856 verscheen als eerste uitgave een preuk van Ds J. G. Verhoeff, later door andere gevolgd. Het zou echter blijk, dat daarin niet de kracht lag van den jongen uitgever. Welra werd begonnen met het uitgeven van Zondags-schoolboekjes. Deze werden de bron van kracht en het is vooral daardoor dat de naam Callenbach een schier weergaloos populariteit verwierf. Bijna geen plaats in Nederland of Callenbach uit Nijkerk is er bekend; en overal waar menschen van Hollandschen stam wonen, in onze Koloniën, Zuid-Afrika en Amerika is hij bekend.

Wat er een tijd dat deze uitgaven voor de jeugd het tegen de neutrale meesten afleggen, die tijd is voorbij en ook aan de firma Callenbach komt de eer toe, daarop een heilzaam invloed te hebben uitgeoefend. Wij verwijzen slechts naar de bij haar verschenen kinderboeken van W. G. van de Hulst, Mej. J. L. F. de Liefde, Linda Eries, Mej. A. C. van der Mast en vele andere. Is tot op den huidigen dag het fonds der Zondags-schooluitgaven een der grondzolen, waarop de zaak stremt, ook de „Christelijke Bibliotheek" mag met eere genoemd worden. De verdienste daarvan is niet alleen haar goedkoopheid, dan wel dat zij daardoor het Christelijk publiek heeft geleerd met alleen boeken te lezen, maar ook te koop. Reeds kort na de oprichting in 1897 bleek de Bibliotheek levensvatbaarheid te bezitten, en toen begonnen werd met elk jaar als eerste deel een prachtwerk te geven, nam zij een groote vlucht. Waar vindt men niet de prachtwerken van Ds Knap en, en in tal van gezinnen is het KERSTBOEK, dat sinds een vijftal jaren gegeven wordt, en dat zowel door uitvoering als inhoud op hoog peil staat, bekend en geliefd. Ook de andere boeken, die in de Bibliotheek verschijnen, worden met zorg gekozen en uitgevoerd.

Voorts wijzen wij nog op de bekende serie Goet Frisch Claer, waarin op handig formaat herdrukken verschijnen van boeken, die korter of langer tijd uitverkocht waren, en waar nog steeds naar gevraagd wordt. Behalve al het reeds genoemde, heeft de firma ook nog tal van afzonderlijke uitgaven het licht doen zien. En dan al de platen en prenten, door haar uitgegeven. In tal van Chr. gezinnen treft men die aan en vele lokalen zijn er mede versierd.

Uit de in 1854 opgerichte onderneming, in het begin zoo heel klein, zijn drie zaken van betekenis gegroeid: De hierboven genoemde uitgeverijzaak, de ook alom bekende Stoendrukkerij der Firma C. C. Callenbach en een Boekhandel, welke laatste in 1910 in vreemde handen is overgegaan. De Stichter heeft het 60-jarig bestaan nog mogen beleven en gezien dat zij tot grooten bloei zijn gekomen.

In 1898 werd de Uitgeverijzaak benoemd tot Hofleverancier van H. M. de Koningin-Moeder en in 1904 van H. M. de Koningin.

Wat de tegenwoordige eigenaars der Uitgeverijzaak het feit van het 75-jarig bestaan op 1 Mei a.s. niet onopgemerkt voorbij laten gaan, liet voor de hand. Naar wij verneemen, zullen zij ieder, die op dien dag van zijn of haar belangstelling blijk wil geven, daarvoor op hun kantoor aan de Hoogstraat 's middags van half twee tot half vier gaarne in de gelegenheid stellen.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Drietal te:

Haulerwijk: H. Kakes, cand. te Zaandam; J. Koppe, cand. te Groningen en J. Spoelstra, cand. te Meeden.

Beroepen te:

Brussel (België): J. Maaskant te Kchten. Heerjansdam: J. C. K. v. Loon te Den Bommel. Mildam en Vries: J. Koppe, cand. te Groningen. Scharendijke en Steen: J. M. Kress, cand. te Zeist. Wageningen: Th. Deltman te Giessen Oud en Nieuwkerk. Ylst: N. J. Honnes, cand. te Nieuw-Buinen.

Aangenomen naar:

Aalten (vac. W. Bech): W. E. Gerritsma te Oudega (Small). Hasselt: J. Hettima te Wijkkel en Balk.

Bedankt voor:

Anna Jacobapolder: J. Maaskant te Echten (Fr.). Lemmer: I. K. Wessels te Barum.

Intrede te:

Amsterdam (als pred. onder de Joden): C. Kapteyn Den. Tekst Daniel 7: 13 en 14. Oudshoorn (Gem. Alphen a. d. Rijn): H. W. H. v. Andel. Tekst Efese 3: 8. Warnsveld: R. Oosterhof. Tekst 2 Cor. 4: 7.

Afscheid van:

Waddinxveen: W. Feder. Tekst Hebr. 4: 1—11.

Emeritaat:

De C. L. F. van Scheven, predikant der Geref. Kerk te Wageningen, werd door de Classis Arnhem der Geref. Kerken na 43-jarige ambtsvervulling eervol emeritaat verleend.

— Ds J. D. v. d. Velden, oudste predikant bij de Geref. Kerk van Rotterdam-Kralingen, heeft op de Kerkeraadsvergadering het verzoek ingediend tegen 1 October a.s. eervol emeritaat te mogen ontvangen.

Op de eerstvolgende vergadering van de Classis Rotterdam zal over dit verzoek worden beslist.

R. F. Kuiper.

De Classis Dokkum der Geref. Kerken heeft, volgens de „N. Prov. Gr. Gri", de Kerk van Schiermonnikoog financieel en toezeggel voor de pensionneering van haar voorman, den heer R. F. Kuiper, die 40 dienstjaren heeft. De heer Kuiper zal denkelijk 1 Aug. a.s. zijn werk neerleggen, maar nog op het eiland blijven wonen, tensinde de Kerk te dienen tot een opvolger gevonden is.

Da J. L. Jaspers.

De Classis Arnhem der Geref. Kerken heeft in de zaak van Da J. L. Jaspers goederlied besluit genomen. Deze blijft dus nog steeds berusten bij den Kerkeraad van Lunteren wier emeritus-predikant hij is.

Candidaten tot den H. Dienst.

Door de Classis Franeker der Geref. Kerken is in haar gehouden vergadering peremptoir gekozen en met algemeene stemmen toegelaten tot den Dienst des Woords, cand. S. v. Wouwe te Vlissingen, beroepen predikant der Geref. Kerk van Arum.

— De heer E. Theunissen van den Boen, cand. aan de Theol. School te Kampen, wonende te Renkum (Dorpsstraat 32), is door de Classis Arnhem na preparatoir examen beroepbaar verklaard bij de Geref. Kerken in ons land.

Beroepingswerk.

Te Neede is de Geref. Kerk voor den dienst des Woords gecombineerd met die van Bekken (Edergeen). Thans komen deze Kerken, wegens het aannemen van het beroep van Ds J. Wiepema als miss. predikant op Soenda, vacant. De groote uitgestrektheid der gemeenten en de aanwas der bevolking maakten besteding dier combinatie niet meer raadzaam. Thans is door de leden van de Kerk te Neede een dusdanig totaal aan vaste bijdragen loegezegd, dat te zoner tijd zal worden overgegaan tot het beroepen van een eigen predikant.

Synodale vergaderingen.

De ex. Partijiers Synode der Geref. Kerken in de provincie Utrecht is bepaald op Woensdag 12 Juni a.s. in Utrecht.

— De ex. Part. Synode der Geref. Kerken in Zuid-Holland (noordelijk gedeelte) wordt gehouden Dinsdag 18 Juni te Gouda.

Promoties Vrije Universiteit te Amsterdam. Tot Doctor in de Godgeleerdheid zijn heden gepromoveerd: de heer Ralph Bronkema, geboren te Grand Rapids, Michigan (U. S. A.), op proefschrift: „The essence of Puritanism", en de heer Ralph John Dunhof, geboren te Chicago, Illinois (U. S. A.), op proefschrift: „Charles Hodge as a Dogmatician".

Het stille gebed.

Te Leiden werd in de vergadering van den Kerkeraad der Geref. Kerk voorgesteld de gelegenheid te geven — gelijk nu ook te Utrecht in navolging van elders geschiedt — tot gelijktijdige opzending van het stille gebed voor de predikatie. Het voorstel stuitte op hevig verzet en werd door den voorsteller voorloopig terug genomen.

Daarna werd door den Kerkeraad besloten de zaak der liturgie commissariaal te maken.

Prekeconsent.

Bij de Classis Amsterdam der Geref. Kerken kwam in een aanvraag van een tweetal kandidaten in de Theologie, die preparatoir examen hebben afgelegd, om veronting van het prekeconsent. Waar geen attest van de Kerk, waartoe zij respectievelijk behooren, daarbij gevoegd was, zal daarover gecorrespondeerd worden en deze zaak in een volgende vergadering verder worden behandeld.

Kerkelijke procedure.

Te Tienhoven (U.) is de procedure over de Kerkelijke goederen bevat. Bekend is, dat de Kerkeraad der Geref. Kerk in Hersteld Verband door de Rechterbank te Utrecht werd toegelaten op te treden als bevoegde partij. De Rechterbank bevalte echter dat de Geref. Kerk, die tegen Da E. L. Smelik procedureerde, wél bij de pastorie niet wilde ontruimen, de juist voortzetting is van de Geref. Kerk te Tienhoven.

Zij heeft de vraag, of de belijdenis der Kerk nog wel in overeenstemming was met de oude Gereformeerde Belijdenis niet willen onderzoeken, omdat zij dit in rechten niet van belang achtte. Zij meende, dat de Kerk, die tegen Da Smelik procedureerde, nog was in het oude Gereformeerde Kerkverband, weshalve de Rechterbank op dien grond den eigendom der kerkgoederen aan deze Kerk toekeende en diens ontruiming door Da Smelik van de pastorie te Tienhoven beval. De Smelik en zijn Kerk zijn van dit vonnis in hooger beroep gegaan, met het gevolg, dat nu deze procedure diende voor de vijfde kamer van het Gerechtshof te Amsterdam.

Voor Da Smelik en zijn Kerk werd gepleit door Mr. A. C. G. van Proosdy: voor de Kerk tegen Da Smelik trad op Mr. G. H. A. Groshede. Er was voor dit proces veel belangstelling o.m. waren Prof. Dr. H. H. Kuiper en Prof. Dr. F. W. Groshede aanwezig.

De pleidooien namen den geheelen dag in beslag, de beslissing van het Gerechtshof zal nader worden medegedeeld.

„GEREF. KERKEN IN HERSTELD VERBAND".

Aangenomen naar:

Amsterdam-Zuid (vac. J. J. Buskes): S. P. Vermeer te Oudemirdum.

Bedankt voor:

Hilversum: J. v. d. Woude te Amerfoort. Middelburg (2e beroep): S. P. Vermeer te Oudemirdum.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Tweetal te:

Kampen: M. Holtrop te Franeker en J. Drenth te Broek op Langendijk. Zierikzee: J. W. Gosla te Apeldoorn en A. H. Hilbers te Knashede.

Beroepen te:

Hillegom: A. M. Berkhoff te Amsterdam-West.

Aangenomen naar:

's Gravenzande (2e beroep): G. Salomons te Amerfoort.

Bedankt voor:

Broek op Akkerwoude: J. de Bruijn te Vlaardingen. Haulerwijk: W. Kromer te Kornhorn.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Beroepen te:

Voornedaal: J. Franze te Barneveld.